

Motion till riksdagen
2006/07:Ub19

av Mats Pertoft m.fl. (mp)
med anledning av prop. 2006/07:107

Vägar till högskolan för kunskap och kvalitet

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Inledning	2
4	Grundläggande behörighet	2
4.1	Sökande med slutbetyg från gymnasieskolan eller den gymnasiala vuxenutbildningen	2
4.2	Sökande med samlat betygsdokument från gymnasial vuxenutbildning	3
4.3	Regeln om grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet	3
5	Urval	4
5.1	Urvalsgrunder och platsfördelning	4
6	Meritvärdering	5
6.1	Meritvärdering av meritkurser	5
7	Lärarytbildningen	6

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om att det för grundläggande behörighet till högskolan ska krävas godkänt i kärnämneskurserna svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att ta bort den s.k. 25:4-regeln.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om 25:4-reglen tas bort ska förändringen inte träda i kraft tidigare än 2010.
4. Riksdagen avslår regeringens förslag om att HA-kvoten ska tas bort.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att storleken på urvalsgrupperna inom högskoleprovskvoten bör stå i proportion till antalet sökande i respektive kategori.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om HA-kvoten tas bort ska förändringen inte träda i kraft tidigare än 2010.
7. Riksdagen avslår regeringens förslag om hävande av riksdagsbindning gällande meritämnen.
8. Riksdagen avslår regeringens samtliga förslag till förändringar rörande meritämnen med hänvisning till pågående utredningar.

3 Inledning

Regeringen föreslår i propositionen ett antal förändringar som rör vägarna in i högskolan. Förslagen rör främst grundläggande behörighet, urval och meritvärdering. Miljöpartiet anser att många av förslagen förefaller vara bristfälligt beredda. Vi ifrågasätter också visdomen i att föreslå mycket omfattande förändringar i såväl gymnasieskola som högskola då man nyligen tillsatt flera utredningar som inom några år ska återkomma med förslag på omfattande förändringar, som t.ex. en helt ny struktur för högskolan och införandet av en ny yrkeshögskola.

4 Grundläggande behörighet

4.1 Sökande med slutbetyg från gymnasieskolan eller den gymnasiala vuxenutbildningen

Regeringen föreslår ett antal förändringar rörande grundläggande behörighet för högskolestudier, med avsikten att skärpa behörighetskraven.

En förändring rör sökande med slutbetyg från gymnasieskolan eller den gymnasiala vuxenutbildningen. Förslaget går ut på att lägst betyget godkänt ska krävas i kärnämnen svenska, svenska som andraspråk, matematik och

engelska för att sökanden ska anses vara behörig. Miljöpartiet anser att detta är rimliga krav att ställa för behörighet till högskolestudier. Men i dag ställs samma behörighetskrav på sökande till kvalificerad yrkesutbildning som till högskoleutbildning. Det betyder att en skärpning av kraven på detta sätt också innebär att kraven på sökande till kvalificerad yrkesutbildning höjs. Lämpligheten av detta och vilka konsekvenser det får för KY-utbildningarna anser vi inte vara väl berett.

Regeringen har aviserat införandet av yrkeshögskolor, där de nuvarande KY-utbildningarna ska ingå. Vilka behörighetskrav som ska gälla för dessa utbildningar är ännu inte utrett. Utöver detta har regeringen också tillsatt en utredning som ska komma med förslag på en ny struktur för gymnasieskolan vars direktiv inte harmonierar med innehållet i propositionen. Mot bakgrund av detta anser Miljöpartiet det vara förnuftigast att avvakta med förändringar av det här slaget tills de olika utredningarna presenterat sina förslag. Det svenska utbildningsväsendet behöver tydliga spelregler, och det vore olyckligt att driva igenom omfattande reformer, som redan inom ett par år kan bli aktuella för ytterligare förändringar.

4.2 Sökande med samlat betygskdokument från gymnasial vuxenutbildning

Regeringen föreslår vidare i propositionen att samlat betygskdokument från gymnasial vuxenutbildning bör tas bort som behörighetsgivande dokument. Miljöpartiet anser att en sådan förändring ytterligare förstärker vikten av att en rättighet införs för vuxna att få tillträde till utbildning som ger behörighet till högskolestudier.

4.3 Regeln om grundläggande behörighet på grund av ålder och arbetslivserfarenhet

Regeringen föreslår att den s.k. 25:4-regeln ska tas bort för att i stället ersättas med en bedömning av den sökandes reella kompetens. Miljöpartiet välkomnar regeringens ambitioner att utveckla arbetet med bedömning av reell kompetens. Det är det mest rättvisa komplementet till behörighetskravet, då det inte särskilt premierar någon ålderskategori eller annan grupp utan fokuserar helt på de sökandes förkunskaper. Av propositionen framgår att regeringen avser ge Högskoleverket i uppdrag att kvalitetssäkra metoder för bedömning av kompetens samt följa och stödja metodarbetet. Detta är mycket positivt.

Att arbeta fram metoder för detta är ett arbete som kommer att ta tid. Det kommer också dröja ett antal år innan det är allmänt känt bland potentiella sökande vad en sådan prövning innebär och vad som krävs för att man ska bedömas ha förkunskaper som motsvarar grundläggande behörighet. Miljöpartiet anser därför att 25:4-regeln tills vidare ska behållas. Det är viktigt att den individuella prövningen får utvecklas och fungera så som det är tänkt, innan de alternativa vägar som den är tänkt att ersätta spärras. Att regeringen

Fel! Okänt namn på

dessutom tänker sig att regeln tas bort så tidigt som till 2008 anser vi vara realistiskt och olyckligt.

5 Urval

5.1 Urvalsgrunder och platsfördelning

Regeringen föreslår att kvoten för vilken lärosätena själva får bestämma vilka urvalsgrunder som ska gälla utökas till högst en tredjedel av platserna. I dag gäller detta för 20 procent av platserna på en utbildning som påbörjas på grundnivå och vänder sig till nybörjare. Urvalsgruppen ger sökanden och lärosätena möjlighet att ta till vara meriter och erfarenheter som är särskilt betydelsefulla för utbildningen. Det kan t.ex. vara arbetslivserfarenhet eller annan värdefull erfarenhet. Det ger också ökade möjligheter att använda prov och intervjuer vid antagningen. Miljöpartiet ser positivt på förslaget om en utökning av kvoten.

Regeringen föreslår vidare att den s.k. HA-kvoten ska tas bort. Det är en urvalsgrupp med sökande som kombinerar resultat från högskoleprovet med arbetslivserfarenhet. Denna grupp utgör hälften av dem som antas via högskoleprovet. Regeringen anger två skäl för att ta bort kvoten. Det första skälet är att man vill öka direktövergången från gymnasieskola till högskola. Varför man vill detta framgår inte. Miljöpartiet anser inte att det är ett mål i sig att så många som möjligt ska gå direkt från gymnasium till högskola. Att arbeta eller göra något annat ett eller ett par år efter det att man slutat gymnasiet kan vara bra både för individens livskvalitet och för samhällsekonomin. Studiekvaliteten kan också gynnas av att studentgruppens sammansättning är heterogen, där studenternas olika erfarenheter kan bidra positivt till kunskapsutvecklingen. Det andra skälet som regeringen anger är att man i högre utsträckning vill anta studenter som kommer att genomgå utbildningen inom föreskriven tid. Några belägg för att sökande som antagits via HA-kvoten är mindre benägna att göra detta presenteras inte. Miljöpartiet kan därför inte finna några skäl till att HA-kvoten ska tas bort.

Däremot kan storleken på kvoten ifrågasättas. Nu utgör den halva högskoleprovskvoten, oavsett hur många som söker i respektive urvalskategori. Regeringen har en poäng när man ser faran i att många unga sökande i allt större ungdomskullar får en konkurrenssnackdel jämfört med äldre som arbetat ett par år. Miljöpartiet anser därför att storleken på urvalsgrupperna inom högskoleprovskvoten bör vara proportionerlig med antalet sökande i respektive kategori.

Regeringen föreslår dessutom att förändringarna ska träda i kraft redan höstterminen 2008. Det är alltför snart. Människor måste ha rimliga planeringsförutsättningar. Om HA-kvoten ska tas bort bör det inte göras tidigare än till höstterminen 2010, då de andra av regeringen föreslagna förändringarna föreslås träda i kraft.

6 Meritvärdering

6.1 Meritvärdering av meritkurser

Regeringen föreslår att tidigare riksdagsbindning om meritämnen ska hävas. Riksdagens tidigare ställningstagande innebar att mer avancerade kurser och ämnen som är relevanta för den sökta utbildningen ska vara meriterande vid urval. Miljöpartiet motsätter sig ett hävande av riksdagsbindningen i denna fråga.

Regeringen anser att det är ett problem att så få väljer att läsa europeiska språk och fördjupningskurser i engelska och matematik i gymnasieskolan. Det vill man lösa på högskolenivå. Inte genom att öka kursutbudet i gymnasieskolan, utan genom hur man meriterar sig till högskolan. Det är helt fel. Gymnasieskolans problem löses bäst inom gymnasieskolan. Anser regeringen att fördjupade kunskaper i dessa ämnen är nödvändiga bör man föreslå att det blir obligatoriskt på ett större antal program, eller lösa det på annat sätt. Det förslag som regeringen har lagt fram förefaller ogenomtänkt och skulle få olyckliga konsekvenser.

Regeringen skriver att det är viktigt att meritkurser syftar till att premiera studier i gymnasieskolan som är relevanta för den högskoleutbildning som en elev avser att söka. Det är bra. Men att välja ut några särskilda kurser som ska vara extra meriterande vad man än ska läsa låter sig inte göras. Regeringens förslag går ut på att kunskaper i matematik, engelska och moderna språk värderas särskilt högt oavsett vad man ska studera vid högskolan. Det är inte rimligt att hävda att dessa ämnen är relevanta för alla utbildningar. I stället riskerar de att leda bort ifrån ämnen som verkligen är relevanta för den fortsatta utbildningen.

När det gäller språkkunskaper så är förslaget dåligt också eftersom det i realiteten inte är inriktat på språkkunskaper, utan på gymnasiestudier i främst franska, tyska och spanska. Om regeringen menar allvar med att kunskaper i främmande språk bör värderas högt när man söker till högskolan, bör även kunskaper i andra språk än de som undervisas i inom gymnasieskolan premieras. Vår huvudinvändning är dock att språkkunskaper inte bör särskiljas från andra kunskaper.

Regeringen föreslår också att områdeskurser ska kunna ge extra meritvärde. Till skillnad från de andra föreslagna förändringarna är detta ett mycket bra förslag. Sådan kunskap som är relevant för den sökta utbildningen ska tas hänsyn till vid antagningen. Det bör vara bra indikator på förmågan att tillgodogöra sig en utbildning.

Flera remissinstanser påpekar att det finns en risk att vissa elevgrupper missgynnas av förslaget, framför allt de som går på yrkesinriktade program, eftersom de kommer att ha svårt att få in extrakurser i sitt schema. Regeringen delar på oklara grunder inte bedömningen. Miljöpartiet anser att regeringen har valt en olämplig tidpunkt för att lägga förslag som får stor påverkan på såväl gymnasieskolan som högskoleutbildningen. Regeringen har nyligen tillsatt en utredning om en ny struktur för gymnasieskolan. Denna kommer att

Fel! Okänt namn på

resultera i stora förändringar inte minst för yrkesutbildningen. Regeringen har aviserat att de yrkesinriktade gymnasieprogrammen kommer att lägga ökad vikt vid karaktärsämnena. Rimligtvis kommer detta att ske på kärnämnenas bekostnad. De elever som så önskar ska kunna läsa in till grundläggande behörighet. Detta kommer att ställa krav på eleverna. Att påstå att de på samma villkor ska kunna konkurrera om extra meritpoäng genom att läsa ytterligare kurser ter sig inte seriöst. Den rimliga hållningen måste vara att inte göra några ytterligare förändringar innan den stora gymnasiereformen genomförs. Detta innebär att vi avslår samtliga förändringar som gäller meritämnen, även om det finns delar i förslaget som Miljöpartiet anser är bra.

7 Lärarutbildningen

Propositionen innehåller ett otydligt och löst hängande kapitel om lärarutbildningen. Miljöpartiet ställer sig frågande till detta kapitel eftersom det inte innehåller några förslag. Regeringen har tidigare fått i uppdrag att återkomma till riksdagen med förslag på hur lärarutbildningen ska förhålla sig till de förändringar av examensstrukturen som gjorts i övriga utbildningar med anledning av Bolognaprocessen. Regeringen har dock inte gjort det utan valde att ta beslut på regeringssammanträde och hålla riksdagen utanför detta. Möjligtvis är denna röriga text ett försök att uppfylla riksdagens tillkännagivande. Det är ett märkligt förhållningssätt som vi inte finner anledning att kommentera ytterligare.

Stockholm den 13 april 2007

Mats Pertoft (mp)

Max Andersson (mp)

Bodil Ceballos (mp)

Peter Rådberg (mp)